

GABRIEL FERRÉ I PUIG

FILÒLEG I DIRECTOR EN EXCÈDENCIA

DEL CENTRE DE NORMALITZACIÓ LINGÜÍSTICA DE L'ÀREA DE REUS «MIQUEL VENTURA».

En un món governat, com diu Noam Chomsky, per les il·lusions esdevingudes necessàries, deconstruir els missatges que sintonitzen les nostres antenes sense detectors d'incertes certes (talment com esbrinar el truc del joc de màgia) pot ser un exercici saludable amb resultats paradoxalment colpidors. A escala local, també en podem trobar, d'exemples. Amb un senzill exercici de descodificació lingüística potser arribarem a la conclusió que és justament per la rica capacitat connotativa de l'adverbi "naturalment" i per la facilitat d'esdevenir apte per a molts parany publicitaris que, a Reus, els interessats l'usen per fer propaganda del remodelat Mercat Central, per tal com suggereix la frescor dels productes que s'hi comercialitzen i, alhora, l'espontaneïtat o naturalitat amb què el client és tractat. Ben trobat o ben manllevat, l'eslògan té un germà més gran -per edat i dimensió-, aquella mena de crit de carrer: "Vine al mercat, reina!" de l'Ajuntament de Barcelona.

Tanmateix, si bé hom no posa pas en dubte la salubritat i l'exquisit dels enciams, els pollastres i els raps que ens tempten des de les parades, sí que pot plantejar-se el dubte de la naturalesa i de la qualitat de la llengua amb què els susdits productes són anunciats, en observar que els grans rètols indicadors dels titulars de les parades són tots en llengua catalana i, en canvi, no ho són en un nombre ben alt les comunicacions escrites o orals que es poden llegir o sentir uns quants centímetres més avall, amb interferències abundoses: usos emblemàtics o superiors (formals) en català pulcre, però usos col·loquials o inferiors (informals) en espanyol polit i també en "catañol" [amb la qual cosa l'anàlisi sociolingüística diglòssica de la realitat catalana se'n va, ai las!, a fer punyetes]. L'episodi de la catalanització total dels rètols dels paradistes del Mercat Municipal Central i de l'intent d'assolir l'ús hegemònic del català en tots els altres aspectes de l'activitat comercial d'aquests pot semblar anecdòtic, insignificant, però és il·lustra-

tiu de com es fan i es desfan les coses relacionades amb la llengua d'aquest país en aquesta ciutat. En aquesta batalla de la llengua als mercats lliurada des de l'any 1990 amb la complicitat d'uns pocs venedors [escassa pressió social i opinió pública desmovilitzada], tècnics qualificats [professionals eficients pel seu escepticisme] i algun mandatari convençut [l'excepció que confirma la norma] contra la desídia de molts responsables polítics i l'oposició d'uns quants càrrecs públics més, els arguments a favor es podien resumir en sis principis que abracen la policia (reglamentació), el foment (ajut econòmic) i els serveis públics (dependència oficial): (1) dins del procés de normalització lingüística general, el comerç és un dels sectors menys catalanitzat; (2) l'Administració ha d'impulsar la normalització lingüística en aquest sector deficitari; (3) els mercats municipals reusencs, com a espais municipals, dedicats al comerç, s'han de regir pel Reglament per a l'ús de la llengua catalana vigent, el qual estableix que la llengua pròpia de l'Ajuntament és el català; (4) els venedors dels mercats municipals, com a concessionaris municipals, i també l'empresa municipal que els gestiona han d'actuar d'acord amb aquest principi; (5) el Reglament dels Mercats Municipals ha de recollir aquest criteri bàsic d'actuació lingüística, inclosos els drets i els deures lingüístics de l'empresa gestora i dels titulars dels llocs de venda, amb mesures coercitives i sancionadores per al control rigorós de l'incompliment de les obligacions de caràcter lingüístic, amb el mateix nivell d'exigència que en l'ordre laboral o fiscal; i (6) els venedors poden comptar, si cal i ho desitgen, amb els ajuts econòmics adients per complir aquest criteri. I mentre l'estratègia era, doncs, clara, la tàctica no podia comptar amb una avinentesa millor: la remodelació física de l'espai. Ara mateix, els resultats són, de fet, parcials, incomplets, com el país de fireta que tenim, que està per fer: que qui hi ha de fer més no fa tot el que hauria de fer i delega en qui poc hi pot fer (que aquí es parli català "depèn de tu", ciutadà-heroi, i no [sobretot] de mi que tinc el capital del poder)...

e

ls resultats són parcials,
incomplets

El mercat, estès d'una manera genèrica com a sistema de transaccions econòmiques i lingüístiques, si es fonamenta en la màxima "una única lengua común para la unidad de destino en un mismo mercado nacional" i si només es basa en les lleis econòmiques d'un neoliberalisme escruixidorament darwinia, sense cap corrector civilitzat, pot generar greus injustícies socials i territorials. Aleshores, esperonada per la inèrcia de les forces naturals desiguals, mancades de la voluntat necessària d'intervenció superestructural sobre l'intercanvi mercantil automatitzat, la substitució progressiva i total del català està garantida. I, doncs, anul·lats per la glotofàgia més tribal, sense l'aplicació d'una llei humana i humanitzadora que resitui al seu estatus i territori les dues llengües en contacte i en conflicte, els màxims mínims esforços perquè el país funcioni en la seva llengua pròpia hauran estat inútils. I això fóra terriblement natural, terríficament injust, terriblement inhumà.